GAZETA KRAKOWSKA

Nro 95.

W Niedzielę Dnia 27 Listopada 1808.

Z Wiednia d. 19. Listopada.

Przysłany tu z rozkazu Nayiaśnieyszego Cesarza pierwszemu W. Marsz. Xciu Trautmannsdorf, dziennik z Ołomuńca pod d. 17 b. m. zniszczył zupełnie obawę, którą dziennik pod d. 16 względem zdrowia Nayiaśnieyszey Cesarzowey był sprawił, gdyż zawiera w sobie nader pocieszną wiadomość, że zupełnie przeminęło niebezpieczeństwo, które czyniło obawę.

Nayiaśnieysza i powszechnie szacowana nasza Cesarzowa wpadła w nocy z 15 na 16 na mocną gorączkę z kaszlem; że d. 16 nie ustawała gorączka, kazała się zatem tegoż dnia o godzinie 4 po południu z zwykłey pobożności opatrzyć S. Sakramentami. Następuiącey iednak nocy z ukontentowaniem powszechnem tak dalece polepszyło się Nayiaśnieyszey Cesarzowey, iż podług oświadczenia nadworne go Radcy i Lekarza Stift. od tey chwili zniknęło wszelkie niebezpieczeństwo.

Mowa Arcy Xcia Jmci Palatyna przy zakończeniu seymu była następuiąca:

"Zgaiając posiedzenia teraźnieyszego seymu po odebraniu propozycyy od tronu i zwracaiąc uwagę waszą, Zacne członki! na podane pod obrady nasze od troskliwego zawsze o szczęście i dobro kraiu Monarchy przedmioty, ani mogłem przewidzieć, ani sobie pochlebiąc, żeby tak ważna materya, iaką iest obrona kraiu w tak krótkim czasie, to iest w przeciągu dwoch miesięcy, mogła bydź załatwiona i Seym zakończony. Po zatwierdzeniu przez Króla uchwał seymu, kończemy przy opiece Boskiey iego posiedzenia. Zważywszy iak ważne załatwione na nim materye zostały, zgodę umysłow, waszą i nayłaskawszego Monarchy gorliwość, w utrzymaniu tey zgody, wzaiemną miłość i względy Królewskie, tedy seym ten rownać się z poprzedzaiącemi wcale nie może. Wiedzieliście dobrze, Zacne stany państwa! i bardzo mądrze sądziliście, iż gdy Nayłaskawszy nasz Monarcha powierzył nam zupełnie szczęście i dobro państwa, do was należało obmyślić przed wszystkim zewnętrzne bezpieczeństwo i obudzić wojskowego ducha w narodzie, którego czas i okoliczności osłabiły. Maiące to w żywey pamięci i chcąc zapewnić obronę oyczyzny, przedsięwzięliście naydogodnieysze środki, do których przodkowie nasi zawsze się uciekali. Chcąc nadto, aby wskrzeszo-

ny ten duch woyskowy w narodzie Węgierskim, któremu przodkowie nasi winni nieraz byli swoie ocalenie i swobody, nietylko utrzymał się, ale coraz bardziey się powiększał, postanowiliście założyć dawno pożądaną akademiią woyskową, w którey kraiowa młodzież uczyć się szczególniey będzie sztuki woienney, a tem samem odpowie szlachetnemu powołaniu i nadzieiom oyczyzny. Do tak wspaniałego waszego postanowienia przyłożyli się chętnie Nayiaśnieysi Król i Królowa nasza.

(*Reszta potem.*)

"J. C. K. Mość raczył porucznika Hamburger w regimencie Xcia Koburga, przez wzgląd na iego 25 letnią wierną służbę, wynieść nayłaskawiey do godności szlachectwa.

Od granic Hiszpańskich d. 28. *Październ.*

Zdaie się wszystkich zadziwiać, że idące do Hiszpanii woyska, iedną tylko idą drogą, to iest przez Bajonę; lecz wiedzieć potrzeba, iż trzy tylko gościńce znayduie się przez Pireneie. Pierwszy idzie z Boulon w Rossilonie do Jonquier w Katalonii, drugi z St. Jean Pied de Port do Nawarry, a trzeci z Bajony przez St. Jean de Luz i Bidassao do Irun w Biskai. Sredni z tych gościńcow nie iest nawet na bryki urządzony. Prosto do Arragonii nie ma z Francyi żadney drogi; przepaściste skały tych okolic są tylko dla strzelcow i przemycaiących towary, którzy znaią mieyscowe położenie dostępne, a iednak i ci często podpadaią nieszczęściu. O nowey drodze, którą Francuzcy indzynierowie przez góry wynaleźdź mieli nic ieszcze nie oznaymiono; aże woyska idą tylko przez Bidassao lub Boulon, zdaie się więc bydź podobieństwem, że mało iest zdatna do woysk przechodu.

Podług doniesień z Hiszpanii środkowa junta w Madrycie składa się z następuiących osób:

Don Ludwik Bourbon, kardynał i arcybiskup Toledy, iest regentem. Hrabia Florida Blanka pierwszym ministrem; (posiadał on iuż dawniey ieszcze przed Xciem Pokoiu ten urząd.) Don Pedro Cevallos pierwszym taynym radcą; (dawniey był pierwszym sekretarzem stanu do spraw zagranicznych.) Don Gaspar Jovellanos drugim taynym radcą; (dawniey był ministrem sprawiedliwości, ale Xżę Pokoiu wyzuł go z łaski Królewskiey i odesłał do Majorki.) Don Franc. de Saavedra ministrem skarbowem. Jenerał porucznik, Don Greg. de la Cuesta, (dawniey rządca starey Kastylii,) ministrem woyny. Jenerał kapitan morski, Don Ant. Valdes, ministrem morskim, (posiadał on iuż dawniey ten urząd.) Jenerał porucznik, Xawery de Castannhios, jeneralissimem.

Naynowsze zdarzenia w Hiszpanii ściągnęły na siebie uwagę całey Europy. Ktoby się był spodziewał, żeby uspiony od dwoch wiekow narod powstał tak uzbroiony z śmiertelnego snu i przypomniał czasy Karola Piątego, Xcia Alby? W charakterze wszystkich mieszkańcow Hiszpańskich znayduią się bezwątpienia niektóre rysy, które rownie iak fizyonomia, oznaczaią ich charakter, który tak im iest właściwy, że w 4 iedne po drugich nastęnuiących panowaniach domu Bourbonow i przez ustawiczne obcowanie przeszło z 500,000 osiadłemi w Hiszpanii cudzoziemcami, mało co go odmieniły; lecz niemniey iest prawdą, że iak gdzie indziey zaledwo poznać można rożnicę obyczaiow prowincyi od prowincyi, tak w Hiszpanii iest aż nadto widoczną. Znayduią się tam ludy, które podobno iedne w Europie zatrzymały obyczaie, których gdzie niegdzie zachowano tylko ieszcze pamięć w powieściach. W Kastylii, pod górą St. Ander, znaleźdź ieszcze można to wszystko, co zdobiło czasy

dawnego rycerstwa: owę prostotę patryarchalnych obyczaiow i ową pobożność, która się nigdy nie odmienia, ponieważ nie przedzieraią się tam ani zagraniczne przykłady, ani zwodnicze pochwały.

Jenerał St. Cyr poiechał z głowney kwatery przez Pampelonę i Poycerda do Figuieras, gdzie naypierwey założył głowną swoią kwaterę, i trudni się urządzeniem woysk z Włoskich i Francuzkich złożonego swego korpusu. Kommunikacya między Barcelloną i Figueras iest iuż przywrocona. Pierwsze miasto z swą niezwyciężoną twierdzą S. Ferdynanda służy temu korpusowi za skład oręża; tam zakładaią magazyny i przybył iuż wielki park artyleryi. Część narodowey gwardyi departamentu wschodnich Pireneow iest wezwana do osadzenia głownego gościńca i utrzymuie kommunikacyą aż do Figuieras. Pieką także wiele sucharow dla woyska. W Barcellonie dowodzi ciągle Jenerał Duchesme, ale zależy od Jenerała St. Cyr. Zaczepne poruszenia obserwacyynego tego woyska zaczną się zapewne razem z poruszeniami głownego woyska, i będą wymierzone przeciw Arragonii, gdzie złączy się z lewem skrzydłem.

Z Perpignanu d. 27. Października.

Wszystkie przygotowania zmierzaią do postąpienia naprzod. Dywizya Francuzka Jenerała Souham i dywizya Włoska Jenerała Pino stoi w pierwszey linii. Zdaie się, że te dwie dywizye przeznaczone są do zajęcia Roses i Gironny, dla zbliżenia się do korpusu Jenerała Duhesme, stoiącego w Barcellonie. Pomiędzy żołnierzami Francuzkiemi i Włoskiemi panuie naywiększa zgoda. W różnych potyczkach, które stoczyliśmy z Hiszpanami, Włoscy żołnierze pokazali się godnemi do walczenia z naszemi.

Jenerał St. Cyr odprawił rewiią nad dywizyami, które pod iego zostaią rozkazami.

Z Tours d. 2. Listopada.

Nayiaśnieyszy Cesarz przeiechał przez nasze miasto d. 30 Października o poł nocy.

J. C. K. Mość wieczerzał w zamku Renault. Prefekt, który tam był dniem pierwey poiechał, i prezydent miasta tegoż samego dnia, mieli szczęście bydź przypuszczonemi do złożenia mu swoiego hołdu. Cesarz zdaie się cieszyć dobrem zdrowiem.

Z Paryża d. 5. Listopada.

Jenerał Dumas poiechał z Paryża do woyska do Hiszpanii; dopełniać tam będzie obowiązkow polowego majora jenerała.

Uchwała senatu postanowiony iest nowy departament Tarny i Garony, którego głownem mieyscem będzie miasto Montaban.

Dziś odkryto posąg, który wznosi się na postawionym niedawno słupie na placu Chatelet.

Z Turynu donoszą, iż d. 22 Października dało się czuć trzęsienie ziemi w Pignerol, w Lucernie i w dolinie Pelis.

Dom kupiecki Wech i Nesbit w Londynie, który zarządował niedawno dwie wielkie od rządu loterye, zbankrutował na kilka milionow funtow szterlingow.

Wyiazd ministra spraw zagranicznych do Bajony spoźniony iest, iak mowią, z powodu nadeyścia odpowiedzi od Angielskiego rządu na podane propozycye do pokoiu.

Matka Cesarza i Królowa Hiszpańska odwiedziły dziś rownie, iak Perski Ambassador Askerkan, salę obrazow.

Hrabia Metternich, ambassador Austryacki, korzystaiąc z nieprzytomności Cesarza, wyiechał na miesiąc do Wiednia.

Cesarz przeiechał d. 31 Października w

wieczor przez Angoulemę.

Xiążę Neufszatelski (Berthier) i Marszałek Lannes przeiechali d. 24 Października przez Niort do Roszelli.

P. de la Rochefoucaultd d'Liancourt czynił w Liancourt doświadczenia z termolampą, które mu się dobrze udały. Wiadomo, że termolampa iest piec zamknięty w drugim piecu; dym palącego się drzewa, złożywszy w naczeniach napełnionych wodą żywioły palne, wychodzi płomieniem z palącym się gazem, który razem ogrzewa i oświeca izbę.

Z Rzymu donoszą, że Baron Humbold, pełnomocny minister Króla Pruskiego przy stolicy Swiętey, otrzymawszy od swego rządu pozwolenie oddalenia się z Rzymu na 6 miesięcy, poiechał dla załatwienia prywatnych swoich interessow do Berlina.

Nayiaśnieyszy Cesarz napotkawszy o dwie mile od Rambouillet piękny regiment Polski Potockiego, wysiadł z powozu i obeyrzał go. J. C. K. Mość zdawał się bydź bardzo kontent z postawy tego woyska, i przybywszy do Rambouillet rozkazał dać każdemu żołnierzowi w wieczor po butelce wina.

D. 2 b. m. Minister wewnętrzny Cretet wprowadzony został o godzinie 1 po południu, w towarzystwie Radcow stanu Corvetto i Segur, do ciała prawodawczego. Wszedł na mownicę, dla zdania ciału prawodawczemu, stosownie do rozkazu Cesarza, sprawy o położeniu państwa, zaczął rzecz w tych wyrazach:

"Mci Panowie! Przy zakończeniu przeszłych waszych posiedzeń zostawało państwo szczęśliwe, a Naczelnik iego był chwałą okryty; rok minął, a wiele nowych okoliczności przyłożyły się do szczęścia naszey oyczyzny i powiększyły iey nadzieie na przyszłość. Wszystko o czem mam mowić, iest wam, Mci Panowie wiadome; przypomnę wam zatem ważnieysze tylko zdarzenia, które nastąpiły w przeciągu dwoch waszych posiedzeń; przypomnę oraz waszem sercom, co Francya winna mądrości i odwadze swoiego Monarchy. Mowić wam będę o pierwszych potrzebach narodow, o sprawiedliwości, instrukcyi publiczney, o naukach i kunsztach, o wielu częściach wewnętrznego rządu, o służbie Bożey, o skarbie i celnieyszych naszych stosunkach z ludami stałego lądu. Opowiadanie to doprowadzi nas do nielitościwey i bez końca woyny, którą utrzymuiemy przeciw iednemu narodowi. Obraża go chwała naszego narodu, siła zastrasza: obawia się o niepodległość swoiego handlu i przemysłu; wszystko zależy iszcze od losu oręża, lecz dzień sprawiedliwości nie iest dalekim.

O Sprawiedliwości.

Utrzymanie wielkich państw zasadza się na zachowaniu własności; iest to wzaiemny związek między poddanemi i rządem; własność zachowuią i zaręczaią ustawy cywilne. Jakoż ludowi, posiadaiącemu naylepsze ustawy cywilne, naywięcey rokować można szczęścia. Od czasu iak żyiemy pod kodexem Napoleona, nie mamy czego więcey w tey mierze pragnąć, widziemy owszem z słuszną dumą wiele ludow, przyymuiących ten kodex i dzielących z nami drogą tę wieku zdobycz nad ciemnością, niestałością i rozmaitością dawnych ustaw. Prawodawstwo sławnego narodu, który rządził światem, własne nasze zwyczaie, które zgadzały się z rozumem i teraźnieyszemi obyczaiami, składaią dziś naywiększy z pomnikow; będzie on trwałym dla szczęścia ludu i niezatartey chwały gieniuszu, który go wzniosł. Lecz moc nayiaśnieyszym i naydobitnieyszym ustawom bywa zaprzeczana: prawdziwe ich znaczenie niszczy interes, który obrażaią, uchyla zła wiara, a wybiegi

przeistaczała ich ducha i myśl. Dla tego cywilne ustawy nie mogły nigdy uchronić własności od pieniactwa. Wiedzieć nawet potrzeba, iż spustoszenia swoie rozciągały naywięcey na bogate i ludne narody; pieniactwo miałożby więc bydź sekretnym sposobem do położenia granic postępowi cywilizacyi?

" Pieniactwo iest sztuką i nader trudną sztuką, która ma swe rachuby i zasady, i stałaby się przepaścią, w którey pochłonąłby dobry porządek towarzystwa, gdyby kodex sądowy nie był zakreślił granic tey niszczącey woynie. Ustawa ta znana iest pod tytułem kodexu sądowego, i uważać ią należy iako dopełnienie kodexu cywilnego i iako celnieyszy środek iego wykonania. Ktoż nie wie o narzekaniach ludu przeciw dawnemu sądownictwu! Komuż niewiadomo, iak Francuzi o nim mowili w publicznych zgromadzeniach! Ktoż sobie nie przypomni, że temi skargami zapełniali swoie dzieła i tysiącznemi sposobami powtarzane były na teatrach! Własność zostaie na przyszłość pod protekcyą prawodawstwa; protekcya ta będzie szczera, nie przedayna; koszta sądowe zawarte w słusznych obrębach nie pożrą wartości, o którą spor idzie, ani nie zniszczą familiow pod pozorem oszczerstwa sprawiedliwości. Handel tak wielkiego nabył znaczenia pomiędzy teraźnieyszemi narodami, iż wypadało nadać mu osobne ustawy. Francya posiadała naylepsze ustawy względem handlu, ale czas wskazał potrzebę ich odmiany; nadewszystko uznano, iż były niedostateczne względem bankructwa i bankrutow. Kodex, który uchwaliliście na przeszłorocznych posiedzeniach, zapobiegł skutecznie zbrodni, która stała się tak pospolitą, przez śmiałości i złą wiarę dłużnikow, przez słabość ich wierzycielow, albo raczey przez niedokładność ustaw. Kodex ten nabiera tyle zaufania u sąsiedzkich lud w, iż może kiedyś handel Europeyski podda się pod zbawienny przepis iednostaynego prawodawstwa.

" Kodex Napoleona, kodex sądowy i kodex handlowy, dopełniaią systematu zapewniaiącego własność; lecz potrzeba towarzystwa wymaga innego rodzaiu ustaw. Chcę mowić o ustawach kryminalnych. Ustawy te u ludow polerownych są proste, sąd samowolny, a kary prędkie: pod rządami despotycznemi nie są lepsze; lecz w narodach konstytucyynych, gdzie idzie o wolność osobistą i bezpieczeństwo każdego, ustawy kryminalne są pytaniem bardzo zawikłanym, którego rozwiązaniem trudnią się od dawna prawodawcy i filozofowie. Z licznych sporow, które względem tego pytania zachodziły, namienię wam tylko o sędziach przysięgłych, o których iest mowa w kodexie, który roztrząsać będziecie na teraźnieyszych posiedzeniach. Ustanowienie sędziow przysięgłych nastąpiło wśród prostych obyczaiow naszych przodkow; despotyzm lenny zniosł go we Francyi, i przeniosło się do ludu sąsiedzkiego, gdzie nabrało wielkiey wziętości. Lud ten po długim doświadczeniu uważał sędziow przysięgłych iako wyłącznych zachowywaczow wolności polityczney. Uważał, iż powierzaiąc sprawy kryminalne sumnieniu znaczney liczbie poprzysięgłych obywateli oświeconych, wyroki wychodziły bezstronne, iako od sędziow nie zależących od żadney władzy i pamiętaiących, iż kiedyś sami mogą bydź sądzonemi; uważał, mowię, iż takowy sąd daleko był zdolnieyszy do doyścia prawdy, niżeli sąd złożony z nieodmiennnych sędziow, nielękaiących się wzaiemności, przyzwyczaionych przez okrutny obowiązek do nielitości, nie daiący częstokroć przez utrudzenie na obwinionego baczności, zależący od władzy, która ich

postanowiła, zal żących nadto od niektórych maxym przywiązanych do ich powołania; &c. Bądź z przekonania, bądź przez naśladowanie cała Francya oświadczyła się w czasie rewolucyi za sędziami przysięgłemi. Zgromadzenie konstytucyyne przychylaiąc się do woli narodu uchwaliło sąd przysięgłych; lecz zapomniało, że poważny ten sąd powinien bydź prosty, niepodlegaiący długim formalnościom, &c. Rada stanu zastanowiła się nad ulepszeniem sądu przysięgłych we Francyi. Domyślicie się WPanowie, ile Nayiaśnieyszy Cesarz wpływał do tego roztrząsania, które wymagało pomocy iego gieniuszu. Proiekt kodexu kryminalnego, który wam będzie podany, oczyścił piękne ustanowienie sądu przysięgłych z wszelkich nowości, które go szpeciły; będzie więc daley protegował dobrych, a karał występnych: oswobodzi społeczność od zbrodni, a wesprze niewinność.

Służba Boża.

Niedostatek Xży ściągnął uwagę rządu. Wyznaczono ze skarbu nowe summy na pomnożenie plebanow i w całey Francyi iest teraz podostatkiem Katolickich sług ołtarza. Dla dopomożenia edukacyi osobom, które poświęcaią się stanowi duchownemu i dla przygotowania następcow plebanom, którzy przez swoie obyczaie i naukę zasłużą sobie rownie na zaufanie ludu, rozdane zostały wszystkim seminariom potrzebne summy. Tak więc dopełniaią się urządzenia duchowne w całem państwie; konkordat przywrocił pokoy między tronem i ołtarzem; źrodło sporow, które było tak niebezpieczne poki mniemano, że znayduią się dwie władze na świecie, wysuszone na zawsze zostało. Powaga Monarchy nie iest więcey tamowana. Niepodległość państwa i kościoła Francuzkiego nie zależy od obcych maxym. Konkordat, akt ten pokoiu postanowił na zawsze uszanowanie i wierność ku religii naypowszechnieyszey, zapewniaiąc oraz innym wolne wyznanie.

Obywatele nie słuchaią w tey mierze tylko swego sumnienia, iako nienaruszonego przytułku wolności człowieka. Kodex Napoleona, ten pomnik mądrości, oddał ustawom cywilnem moc urządzenia i zawiadywania stanem członkow towarzystwa; przed niemi więc zawieraią nayważnieysze śluby, wchodzą przez urodzenie do ciała towarzyskiego i wychodzą z niego przy zakończeniu życia. Ustawy nie przybieraią do tych czynow nic nadto, co same przepisały i nic z tego wszystkiego, co należy do mniemań religiynych. Formalności, które religiie przepisuią dopełniaią się wolno, a zatem czyni się zadosyć ustawom cywilnem i prawom sumnienia. Takie iest położenie Francyi, wroconey szczęśliwie pod słodkie przepisy ewangelii, pod naukę kościoła i pod widoczną iego głowę.

Nauki i Kunszta.

"Po religii, którey zasady i moralność czerpana w Boskim źrodle, dąży do ulepszenia człowieka i zrobienia go towarzyskim, naypotężnieyszym sposobem do doyścia do tegoż celu iest rozszerzenie nauk i kunsztow, którym ludy polerowne winny swoie wydoskonalenie, iako to przemysł, nayważnieysze odkrycia, rozum i naysłodsze i nayszlachetnieysze iego użycie. Któryż z Monarchow był kiedy nad Cesarza bardziey o tey prawdzie przekonany? Któryż bardziey nad niego otoczył się wszystkiemi kunsztami i wszystkiemi naukami, badał każde z osobna, starał się poznać ich stan, dowiadywał się o sposobach naypewnieyszych do zbudzenia ubiegania się między uczonemi i artystami, i kierował ich usiłowaniami do nayużytecznieyszego celu? Jakże to był interessuiący widok, Mei Pano-

wie, kiedy cztery klaffy oświeconego ciała, które czyni zaszczyt Francyi, składały u podnożka tronu obok znakow zwycięzkich znaki muz spokoynych! Zdaie mi się, że słyszę ieszcze tych deputowanych od nauk, umieiętności i kunsztow składaiących wymownie swoy hołd, i w uniesieniu pokorney wdzięczności, przyymuiących na siebie chwalebne obowiązki, których oni i ich następcy bezwątpienia dotrzymaią. Rozwinęli w oczach J. C. K. Mci obszerny i ciekawy obraz wiadomości ludzkich i płodow, któremi się szczycą upłynione lat dwadzieścia. Przebiegliście ten obraz i widzieliście z ukontentowaniem i zadziwieniem, że w przeciągu tego czasu, pomimo domowey niezgody, nauki fizyczne i matematyczne i przemysł znacznie wzrosły; że kunszta, a osobliwie malarstwo, w nowym pokazały się świetle; że litteratura dawna i teraźnieysza kwitnie; że nakoniec utrzymaliśmy się w iednakowym stopniu, ieżeli nie mogliśmy nowey nabydź chwały.

"Komuż to, Mci Panowie, winniśmy, ieżeli nie Bohatyrowi, który przytłumił domowe rozterki, ieżeli nie zwycęzcy, którego tryumfy zbogaciły nas tylu arcydziełami, ieżeli nie uczonemu i wymownemu Wodzowi, który zasiadał w instytucie, nim usiadł na pierwszym z tronow świata? W krotce iego Nayiaśnieysza ręka, która rozdaie berła, nie wzgardzi włożeniem wieńca na skronie zwycięzcy w czasie ubiegania się o nadgrody z nauk. W miesiącu Listopadzie roku przyszłego, w rocznicę 18 Briumera, będzie Francya świadkiem wspaniałey uroczystości, która przypomni teraźnieyszym i przyszłym wiekom pamiętną epokę i liczne dobrodzieystwa nieśmiertelnego panowania. Coż może bydź zdolnieyszego do zapalania gieniuszu! iakiegoż nie wznieci zapału pomiędzy ubiegaiącemi się wszelkich klas zapowiedzenie świetnieyszey uroczystości, niżeli sławne igrzyska dawney Grecyi! Ileż ubieganie się nie powinno u nas zrządzić cudow, kiedy tyle otwiera się zachęceń do poświęcenia się szlachetnemu zawodowi nauk i kunsztow? Muzeum Napoleońskie zbogaciło się wielu pięknemi z Niemiec rzeczami. Pomnikow pałacu Borghesow niedostawało ieszcze do tego ogromnego zbioru arcydzieł starożytności; lecz i te dobroczynna zakupiła ręka; zwożone są i będą na publiczny wystawione widok. Muzeum historyi naturalney okaże w krotce w nowey galeryi, którą wystawiaią, szacowne zbiory, które przywieźli niedawno uczeni wędrownicy. Kommissya Egipska ciągnie daley swe prace; niczego nie zaniedbano, aby wypadki sławney wyprawy wystawione były iak naydokładniey względzie kunsztow i nauk. Pierwszy tom tego dzieła wyydzie w krotce z druku. Inne przedsięwzięcia są także wspierane, i w całey Francyi pomnożone zostały biblioteki publiczne.„ (*Reszta potem.*)

Z Londynu d. 27 Października.

Angielskie woyska zaięły iuż Lizbonę, i Portugalska bandera powiewa z zamku Belem i innych twierdz. Pozostałe w Portugalii wcienne okręty odebrane zostały d. 13 Września na rzecz Xcia Regenta.

Angielscy officerowie, którzy znaydowali się w rozprawach d. 17 i 21 Sierpnia pod Jenerałem Wellesley, postanowili dać mu w upominku srebrne naczenie w wartości 1000 gwineow z stosownemi napisami.

Podług zapewnienia gazety *Observer*, miał Xżę Regent Brazylii wydać pod d. 1 Maia w Rio-Janeiro obszerny manifest, i ponieważ nie były mu zdarzenia w Europie wiadomo, wysłać wyprawę przeciw Montevideo.

Dworska gazeta ogłosiła następuiące rapporta :

List Wiceadmirała Saumarez do Sekretarza admiralicyi W. L. Pole. Na okręcie Wiktory, na wysokości Rogerswick d. 29 Sierpnia 1808.

"Mci Panie! Raczysz WPan donieść Lordom kommissarzom admiralicyi o moim wczoray w wieczor przybyciu na wysokość Oro. Zamiarem mego tam przybycia było połączyć się z Szwedzką flotą, która iakem się dowiedział od Kontraadmirała Nauckoff, zamknięta była od Rossyyskiey floty, liczącey 13 liniiowych okrętow, oprocz fregat. Dziś dopiero rano odebrałem od dowodzcy Szwedzkiey fregaty, Chapmana, wiadomość, że Kontraadmirał Nauckoff złączywszy się z okrętami Kontraadmirała Hood, wypłynął d. 25 z Oro, dla ścigania Rossyyskiey floty. Nazaiutrz udało mu się zabrać i zniszczyć Rossyyski liniiowy okręt Wsewolod na wysokości Rogerswick, dokąd cofnęła się Rossyyska flota. Udałem się zaraz do Rogerswick, gdzie dziś po południu przybyłem, i miałem ukontentowanie natrafić Szwedzką flotę z dwiema naszemi liniiowemi okrętami stoiącą na kotwicach i pilnuiącą Rossyyską flotę w porcie. Przyłączam tu dla uwiadomienia Lordow kopiią listu, ktory miałem ukontentowanie odebrać od Kontraadmirała Hood, w którym donosi obszernie o działaniach okrętow J. K. Mci, zostaiących pod iego rozkazami i eskadry J. K. Mci Szwedzkiey pod Kontraadmirałem Nauckoff, iako też o walecznem sprawieniu się Kapitana Martin, okrętu Implekable, który przymusił ostatni nieprzyiacielski okręt do potyczki, i zwinął przed nim banderę, ale za zbliżeniem się całey nieprzyiacielskiey floty oswobodzony został, i nasz okręt musiał się cofnąć. Gdy Rossyyski admirał wysłał fregatę dla uprowadzenia skołatanego tego okrętu, uderzyły znowu nań nasze okręty Centaurus i Implekable. Przez usiłowania Kapitana Webley, Porucznika Lawless i P. Strode okrętu Centaurus zabrany ten okręt podług wszelkiego podobieństwa został, ale że uwiązł na piasku, niepodobna zatem było go uprowadzić i musiano go spalić, zabrawszy z niego jeńcow i ranionych. Waleczne sprawienie się Kontraadmirała Hood w ściganiu z dwiema pod iego rozkazami będącemi okrętami nieprzyiacielskiey floty, nie może bydź dosyć pochwalone, gdyż tylko zapłynienie sprzymierzoney eskadry przeszkodziło do dogonania Rossyyskiey floty i przymuszenia iey do bitwy. Waleczne i gorliwe usiłowania Kapitanow Martin i Webley, wraz z officerami i ludem pod ich rozkazami zostaiącym, zasługuią na naywiększe zalecenie i sprawiły zadziwienie w walecznych Szwedach, którzy byli świadkami ich odwagi. Teraźnieysze stanowisko Rossyyskiey floty pod bateryami portu nie wielką czyni nadzieię, żeby mogła bydź korzystnie attakowaną. Admirał Nauckoff prosił, aby korpus lądowego woyska wysłany był z Finlandyi, dla opanowania wyspy Oster-Roog, skąd port mógłby bydź strzelowany. Ale że nieprzyiaciel postawił się w dobrym obronny stanie, przeto wątpić należy żeby się wylądowanie udało. Lordowie niechay będą zapewnionemi, iż zostaiace pod moiemi rozkazami okręty, wraz z Szwedzką eskadrą, wszelkiego dołożą starania dla zniszczenia nieprzyiaciela. Zamyślam wysłać eskadrkę pod rozkazami Kapitana Martin do wod Kronstadtskich. Zostaię, &c.„

Saumarez.

(*Reszta potem.*)

DODATEK
DO № 95
GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 27 Listopada 1808.

Dnia 19 Listopada r. b. zakończył życie tu w Krakowie po dopełnionych Religii katolickiey obowiązkach, Hiacint Janota Bzowski, Kawaler orderu Swiętego Stanisława lat 56 maiący. Mąż ten za rządow bywszey Polski, posiadał urząd Skarbnika Woiewodztwa Krakowskiego, w życiu publicznym był znany z gorliwości, o dobro powszechne na wielu Seymach, iako poseł, na wielu Seymikach, iako Marszałek, a w Kommissyi Cywilno-Woyskowey Krakowskiey, iako Prezyduiący. W życiu prywatnym był ludzkim, i użytecznym współ-obywatelom, między któremi zachodzące spory po przyiacielsku ułatwiał. Kochał włościan, wspierał ich potrzeby, i dopomagał ubogim. Zostawił żal po sobie, pozostałey małżonce, synom, corce, krewnym, przyiaciołom, służącym i włościanom. Ciało zmarłego po odprawieniu, licznych Mszy w domu, było do kościoła Archiprezbiteralnego, w Krakowie dnia 22 Listopada zaniesione. A po skonczonym w pomienionym kościele, podług obrządku katolickiego w dniu 22 Listopada nabożeństwie, z tegoż kościoła, do dóbr Bentkowic, zmarłego dziedzicznych, dla pogrzebienia, podług wyraźney dyspozycyi zmarłego, zostało zawiezione.

Z Bajony d. 3. Listopada.

Dziś o godzinie 4 z rana przybył Nayiaśnieyszy Cesarz do zamku Marrac. Rowno z świtem udały się woyskowe władze, Cesarskie gwardye i inne woyska do rzeczonego zamku. Liczne z dział wystrzały zapowiedziały przybycie Monarchy, ktorego obecność wszystkich napełniła radością.

Z Wittoria d. 31. Października.

Woysko nayukochańszego naszego Monarchy, Króla Jozefa, zaczęło iuż zaczepnie działać. Zaięło wszystkie stanowiska powstańcow nad rzeką Ebro i złączyło się z dywizyą lewego skrzydła pod Jenerałem Moncey. Viana, Logrono i Calahora znayduie się w posiadłości naszego woyska, wraz z 800 jeńcami.

Nie cierpliwie oczekuiemy tu Cesarza, na którego przyięcie poczynione są przygotowania.

Z Paryża d. 8. Listopada.

Listy z Bajony i Bordeaux donoszą niektóre szczegóły zwycięstwa, po którym Marszałek Ney wszedł znowu do Bilbao. Twierdzą, iż Hiszpanie utracili 3000 ludzi w zabitych i ranionych i 800 w jeńcach. Dodaią nawet, iż Margrabia de la Romana raniony został. Margrabia de Portazgo miał także do-

wodzie korpusem powstańców.

Mowią niemniey o korzyściach, które Jen. Mathieu miał odnieść i o poruszeniach Xcia Gdańskiego przeciw Saragossy.

Angielski posłaniec stanu Shaw, który przywiozł odpowiedź rządu Angielskiego, powrocił d. 5 przez Boulogne do Anglii.

Ciału prawodawczemu podany iest pierwszy oddział kodexu kryminalnego.

List z Bordeaux pod d. 26 Października donosi: — Onegday przybyły z Filadelfii Amerykański okręt z bogatym ładunkiem, maiący na sobie wielu podrożnych, zabrany został na ujściu naszey rzeki przez Angieską fregatę i do Anglii poprowadzony. Podrożni nadaremnie prosili, żeby na ląd byli wysadzonemi.„

Perski Ambassador odwiedzaiąc salę obrazow, w którey znayduią się portrety Cesarskiey familii, Jenerała Sebastiani, Denon, &c. zabierał się kilka razy przemowie do nich, tak go dobre ich trafienie uderzało.

Rossyyski Imperator posłał P. Talma, który deklamował przed nim iednę scenę z Rassyna 500 czer. zł.

Z Werdun donoszą, iż będący tam jeńcy zakładaią się o 10 przeciw iednemu, iż przed 6 miesiącami zawarty zostanie z Angliią pokoy.

Jednak Angielska flota krąży między Tulonem i Barceloną.

Jenera Sabigny, który dowodzi częścią gwardyi w Wittoria, mianowany został Xciem St. Germain.

Minister nasz przy Xciu Prymasie. P. Hedouville, wezwany został do B jony. W czasie rewolucyi służył on w Hiszpanii i bardzo dobrze umie język Hiszpański.

Z Neapolu d. 29. Października.

D. 20 b. m. P. d'Aubusson de la Feuillad, ambassador Nayiaśnieyszego Cesarza Francuzow i Króla Włoskiego, oddał J. K. M. list wierzytelny.

J. K. Mość wydał następuiący wyrok:

Joachim Napoleon, Król obu Sycyliy, &c. Gdy wyparcie nieprzyiaciela z wyspy Kapri odeymnie mu sposobność zaburzenia publiczney spokoyności, przeto na zdanie naszego sprawy przez naszego ministra ogólney policyi postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Art. 1. Wszyscy ci z naszych poddanych, którzy dla spokoyności publiczney wygnanemi zostali z naszego królestwa, mogą zaś do niego powrocić, ieżeli nie popełnili inney zbrodni lub nie byli przez wyrok sądowy na wygnanie skazanemi. Maią żądać paszportu, który im wydany zostanie przez naszego ministra policyi. Za wniyściem do królestwa stanąć maią przed przyzwoitym urzędem i podać mieysce, które sobie na mieszkanie wybierą.

Art. 2. Sekwestr iest tymczasowo zdięty z dobr ruchomych i nieruchomych tych osob, które udały się z dawnem dworem do Sycylii.

Art. 3. Odwołane są rozporządzenia zabraniaiące rybołowstwa. Rybacy podlegać tylko maią zwyczaynem przepisom policyi.

Inny wyrok stanowi, iż w Neapolu ustanowiony zostanie środkowy wydział dobroczynności, składaiący się z officyała biskupiego, prezydenta miasta i 4 właścicielow zaleconych z dobroczynności i pobożności.

Cyrkularz, od C. K. Galicyyskiego Gubernium kraiowego.

Gościniec między ſtacyami pocztowemi Bielsko i Kenty, za iednę i pół pocztę ogłasza ſię.

Gościniec między ſtacyami pocztowemi Bielsko i Kenty, 10380 sążni, czyli 2 1/2 mili i 380 sążni długi, i dla niektórych spadziſtych gór, nieiakie wſtrzymywanie i mocnieysze niweczenie koni pocztowych i pocztowych rekwizytow sprawuiący; iednakowoż dotąd za poiedynczą tylko pocztę rachowany, z rzeczonego względu, Naywyższym kamery nadworney dekretem, d. 18 Sierpnia b. r. za iedną i pół pocztę ogłoszonym zoſtał. A zatym podług tego ogłoszenia na tymże gościncu pocztowym, opłata iazdy za prywatne i aerarialne iezdzenia, od pierwszego Liſtopada 1808 zacząwszy, za iednę i pół poczty odbieraną będzie.

W Lwowie dnia 24 Września 1808.

Chriſtyan Hrabia de Wurmser. Guber. Wiceprezes.

Jozef Baron de Riedheim. Guber. Radca.

Ponieważ na wiosnę r. b. złſtrzymaney licytacyi względem zaaredowania łąki zwaney Oſiek Koszyckiey mieyskiey, kompetentow nie było, więc powtorna licytacya na dzień 31 Liſtopada wypisuie ſię. Præcium fisci ieſt 370 zł. ryń. 15 kr. Życzący sobie zalicytowac, maią ſię zaopatrzyc w wadium 37 zł. ryń. i na dzień wyznaczony w Koszycach w kancelaryi mieyskiey ſię zgłoſić, gdzie ſię o dalszych kondycyach dowiedzieć mogą.

Z C. K. Cyrkul. Urzędu Krakowskiego dnia 10 Liſtopada 1808.

Na Mocy dekretu nadwornego pod dniem 11 Października 1808 do liczby 4431 papadłego, tuteyszemu C. K. Sądowi Szlacheckiemu przez C. K. Appellacyy Trybunał Galicyi Zachodniey kommunikowany, oznaymione ieſt: iż konkurs na Węgrach na maiątek Pawła de Csuzy bywszego Pocztmayſtra Ragendorfskiego w Węgierskim miaſteczku Altenburg, kommitatu Wieselburskiego otworzonym, i termin likwidacyi w tey mierze na dzień 5 Grudnia 1808 poſtanowionym zoſtał. — To więc ninieyszym Edyktem w obrębie tuteyszey Jurysdykcyi do publiczney podaie wiadomości. Dan w Krakowie dnia 31 Października 1807.

Jozef de Nikorowicz.
W. Lichacki.
Kannamiller.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Krakowskich.
Martinides.

Z ſtrony C. K. Galicyyskiego kraiowego Gubernium rozpisuie ſię dla osadzenia kreowanego przy Stryyskim magiſtracie z pensyą roczną 300 zł. ryń. urzędu Ingrossiſty Tabuli mieyskiey, a którym to urzędem oraz trudnienie ſię sądową i polityczną regiſtraturą magiſtratu ieſt połączone, konkurs do dnia 5 Grudnia b. r. tem dodatkiem: że ci którzy urzędu tego życzą sobie doſtąpić, prośby swoie dowodami o wiadomości niemieckiego, polskiego i łacińskiego iezyka, tudzież o posiadaniu wiadomości interessow regiſtratury, i zaświadczeniem moralności ſtwierdzone, i szcze przed upłynieniem rzeczonego terminu, do K. Cyrkularnego Stryyskiego Urzędu podać powinni. W Lwowie d. 19 Października 1808.

Gdy Jan Gaiski, Obywatel miaſteczka Janikowa ieszcze w roku 1800 przez Dominium Jankowice w Cyrkule bywszym Sandomirskim, a teraz Radomskim znaydniące ſię, na kantoniſtę do woyska J. C. K. Mci do regimentu pieszego Klebeka wydany został i w nim aktualnie znaydował ſię, lecz że pozniey iuż aż dotąd o iego życiu i mieyscu przebywania pewna od samey nawet zwierzchności woyskowey powzięta wiadomość bydź nie może, bez którey Jadwidze żonie iego z dwoygiem dziećmi pozoſtałey, dla wsparcia nędzy i opatrzenia pewnego funduszu do życia, za mąż iść nie wolno. Na prożbę więc tey, przez zwierzchność Dominikalną Jankowiecką przerzeczony Jan Gaiski publicznie cytuie ſię, ażeby w przeciągu czasu 6 mieſięcy o swym życiu i mieyscu przebywania do zwierzchności dozwalaiącey zgłosił ſię tem pewniey ſtarał, gdyż po upłynionym wyznaczonym czaſie niezgłoszenia ſię, wolność iego małżonce w śluby małżeńskie wchodzenia z ſtrony zwierzchności czyniącey udzielona zoſtanie. Dan w Zwierzchności Dominikalney Jankowice d. 30 Października 1808.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego Krakowskiego podaie się do powszechney wiadomości, że kamienica pod Nrm 220 do Wszystkich Swiętych należąca, od dnia 1go Grudnia 1808 roku do 24 Czerwca 1811 w arędowną possessyą puszczona będzie, dnia 30 Listopada 1808 roku. Pretium fisci iest zł. ryń. 300. Każdy licytant przed rozpoczęciem licytacyi 10 procento na Vadium złoży. Licytacya zaś w Urzędzie Cyrkularnym odprawiać się będzie.
W Krakowe dnia 24 Listopada 1808.

Przez C. K. Galicyyskie Gubernium wypisnie się konkurs nowy dla osadzenia mieysca Burmistrza przy magistracie Samborskim z pensyą roczną 500 zł. ryń. do 10 Grudnia r. b. a kompetentom zaświadczeniami opatrzonym zaleca się, ażeby prozby swoie w namienionym terminie do Cyrkularnego Samborsbiego urzędu podawali. W Lwowie d. 21 8bris 1808.

Magistrat C. K. Miasta Stołecznego Krakowa do wiadomości podaie: Iż rzeczy ruchome po Marcinie i Katarzynie Adamskich małżonkach, iako to: suknie męzkie i białogłowskie, bielizna, pościel i inne sprzęty domowe przez publiczną licytacyą na dniu 12 Grudnia r. b. o 9tey godzinie z rana zacząwszy ciągle w godzinach zwyczaynych tu w Sądzie za gotowe pieniądze więcey daiącemu sprzedane będą. Wszyscy zatem życzący sobie tego kupna, maią się na czas i mieysce wyżey naznaczone stawić.

Gollmayer.
Łodziński.
Kozłowski.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stoł. Krakowa dnia 18 Listopada 1808.
Maiewski.

Sąd Dominikalny powiatowy C. K. dobr Kameralnych Słomniki Cyrkułu Krakowskiego niniejszym do publiczney podaie wiadomości: iż dla zaspokoienia długu 114 czer. zło. 12 zł. poł. c. s. c. na żądanie Augustyna Piątkiewicza i Jana Nowackiego, tudzież na zaspokoienie długu 17 czer. zło. c. s. c. na żądanie Stanisława Klisiewskiego osiadłość i Woyciecha Plutec-kiego prawem przekonanego, to iest dom w Słomnikach pod Nrm 21 stoiący, i ogrod 23 łokcie maiący, w tyłach domu tego będący, urzędownie pod dniem 5 Sierpnia r. b. za zł. ryń. 500 otaxowany, iako też 1 pręt roli z trzech pol składaiący się, z których pierwsze przez 6 staiań, drugie przez 8 staiań, a trzecie pole przez 4 staiania ciągnie się, za 500 zł. ryń oszacowany, gdy na pierwszey na dniu 17 Październikа r. b. ogłoszoney licytacyi nie były sprzedanemi dla niedostatku kupic chcących, tedy dnia 12 Grudnia r. b. o godzinie 9tey z rana w Słomnikach pod następuiącemi warunkami sprzedane zostaną:

1) Aby każdy kupna chęć maiący przed licytacyą dziesiątą część ceny szacunkowey iako Vadium złożył.

2) Aby kupiciel tych osiadłości lub zaraz po licytacyi, skończoney całą cenę wylicytowaną, lub też tęyże połowę w sądzie tuteyszym, resztuiącą zaś summę w przeciągu dni 14 do depozytu C. K. kameralney Prefektury Słomnickiey złożył. W przypadku, gdyby kupiciel kondycyi pod Nrm 2gim położoney nie dopełnił, tedy na iego expens nowa licytacya przedsięwzięta zostanie. — Wszyscy zatym chęć kupna maiący w przeznaczonym dniu i mieśiącu stawić się maią; wolność każdemu zostawuiąc akt detaxacyi w Registraturze tuteyszey Juryzdykcyi przeyrzeć. — Hypotekowani zaś kredytorowie, albo prawo zastawu maiący napominaią się, ażeby nie czekaiąc osobnego pozwu, stosownie do dekretu nadwornego ddto 22 Sierpnia 1797 praw swoich pilnowali i długi swoie tym pewniey zadyktowali, gdyż inaczey ani wierzyciele, ani kupuiącego patrzyć, tylko satysfakcyi swoiey z reszty summy wylicytowaney poszukiwać mogą.

J. Siekierski, w C. K. Kameralnych dobrach powiatowy Sędzia.

Przez Sąd Dominikalny C. K. dobr Kameralnych Słomniki Promnik, &c.
Dan w Promniku dnia 8 Listopada 1808.
Roman Hubicki Aktuaryusz.